

"คอมมิวนิสต์" ในการเมืองไทย

นายตามไท ดิลกวิทยรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1504-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๙๙๐๓๐๖๒๙๕

30 ก.ค. 2546

"COMMUNIST" IN THAI POLITICS

Mr. Tamthai Dilokvidhyarat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

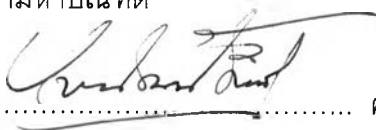
Academic Year 2001

ISBN 974-03-1504-6

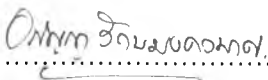
หัวข้อวิทยานิพนธ์ "คอมมิวนิสต์" ในการเมืองไทย
โดย นายตามไท ดิลกวิทยรัตน์
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์

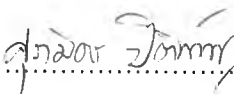

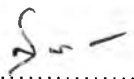
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อภิญา รัตนมงคล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข)

นายตามไท ดิลกวิทยรัตน์ : “คอมมิวนิสต์” ในการเมืองไทย. (“COMMUNIST” IN THAI POLITICS) อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ศุภมิตร ปิติพัฒน์, 13๕ หน้า. ISBN 974-03-1387-6

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสนอว่า นับตั้งแต่คำว่า “คอมมิวนิสต์” เริ่มปรากฏขึ้นในบริบทของการเมืองไทย ไม่ว่าจะเป็นความหมายในเชิงผู้ที่คิดโค่นล้มสถาบันพระมหากษัตริย์ก็ดี, ภัยคุกคามจากต่างชาติก็ดี หรือผู้ที่เป็นศัตรูต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ก็ดี ภาพลักษณ์ของ “คอมมิวนิสต์” เหล่านี้ ในทางหนึ่ง ล้วนแต่เป็นสิ่งที่รัฐบาลไทยสร้างขึ้นอย่างจงใจ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการเมืองทั้งสิ้น

เนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะเป็นการวิเคราะห์การสร้างและการนำเอาภาพลักษณ์ของ “คอมมิวนิสต์” มาใช้ประโยชน์ทางการเมือง ตั้งแต่คำว่า “คอมมิวนิสต์” เริ่มปรากฏขึ้นในสังคมไทยในสมัยปลายยุคสมบูรณาญาสิทธิราช เรื่อยมาจนถึงยุคของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งเป็นช่วงหนึ่งที่ภาพลักษณ์ของ “คอมมิวนิสต์” ถูกนำมาใช้ในการต่อสู้กับศัตรูทางการเมืองของรัฐบาลอย่างรุนแรงที่สุด

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
สาขาวิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา...2544.....

ลายมือชื่อนิสิตดิลกวิทยรัตน์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

#4181125324 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORDS : COMMUNIST / THAI POLITICS / IMAGE

TAMTHAI DILOKVIDHYARAT : "COMMUNIST" IN THAI POLITICS. THESIS ADVISOR :
MR.SUPAMIT PITIPAT, 135 pp. ISBN 974-03-1387-6

This study proposes that since the word "Communist" appeared in Thai political context, whether as the ideology of those who overthrew absolute monarchy, or the threat to national security, Buddhism and monarchy, all of these images have been invented by the state for political purposes in different political contexts.

The contents of this study cover the construction and presentation of the meaning of "Communist" and how it was used for political purposes since it first appeared in Thai politics before the end of absolute monarchy until the Sarit Thanarat regime. Within this period, the image of "Communist" was obviously and heavily manipulated by the government against its enemy.

Department.....International Relations.....

Student's signature...Tamthai Dilokvidhyarat

Field of Study.....International Relations.....

Advisor's signature...Supamit Pitipat.

Academic year.....2001.....

กิตติกรรมประกาศ

บุคคลแรกที่ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบพระคุณก็คือ อาจารย์ศุภมิตร ปิติพัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งนอกจากจะเป็นผู้จุดประกายความสนใจที่ข้าพเจ้ามีต่อเรื่องราวของ "คอมมิวนิสต์" ในสังคมไทยแล้ว ยังให้คำแนะนำมากมายกับข้าพเจ้า ทั้งยังให้ยืมหนังสือที่เป็นประโยชน์อีกเป็นจำนวนมาก

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยถามไถ่ความคืบหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. อภิญา รัตนมงคลมาศ และรองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข ที่นอกจากจะแสดงความห่วงใย และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อข้าพเจ้ามาตลอดแล้ว ยังกรุณาสละเวลาอันมีค่ามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน ทั้งเพื่อนเก่าจากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ เพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆชาวสิงห์ดำทุกคนที่คอยให้กำลังใจ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสมอมา

ขอบคุณเพื่อนๆชาวปริญญาโท IR ทุกคน เริ่มจากโบว์ พี่น้องร่วมอาจารย์ที่ปรึกษา ที่นอกจากจะคอยให้คำแนะนำขั้นตอนที่ถูกต้องในการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งข้าพเจ้าไม่เคยได้รู้จากที่ไหนมาก่อนแล้ว การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเธอยังทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกมีกำลังใจที่จะเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสิ้นลงได้ สำหรับข้าพเจ้าแล้ว หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้พอจะมีคุณค่าใดๆอยู่บ้าง ผู้เขียนขอขอบคุณความดีทั้งหมดให้เธอ ขอขอบคุณกัฟท์ ที่คอยเป็นกำลังใจ ถามไถ่และกดดันให้ข้าพเจ้าสามารถกัดฟันเขียนงานชิ้นนี้ออกมาได้ แม้ว่าจะกระท่อนกระแท่นเต็มที่ก็ตาม ขอขอบคุณ หลัง ต้น พี่เกตุ พี่เข็ม การที่ได้มีโอกาสพูดคุยกับพวกเรา ทำให้ข้าพเจ้าเกิดกำลังใจ และพอจะบอกกับตนเองได้ว่า สิ่งที่เราที่กำลังทำอยู่ไซ้จะไร้ความหมายไปเสียทั้งหมด สุดท้าย ขอขอบคุณพนม ซึ่งแม้ว่าถึงที่สุดแล้ว ความขัดข้องหลายๆประการ อาจทำให้พนมไม่ได้ในสิ่งที่พนมสมควรจะได้รับเป็นที่สุด แต่สำหรับเพื่อนๆทุกคน พนมยังคงเป็นรัฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เก่งกาจและน่ารักที่สุดในรุ่นเราไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะคนภายนอกจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณพี่ๆในห้องสมุดรัฐศาสตร์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นที่ตุ๊ก พี่นัม พี่จิม พี่สมชาย พี่นุช พี่อ้วน พี่นา พี่อรทัย พี่แดง พี่เล็ก พี่นวล และพี่กบที่ช่วยเหลือมาตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณพ่อ แม่ ปอม ยาย ใจบี และมาอิ กำลังใจจากทุกคนในบ้านที่ข้าพเจ้าได้รับในช่วงของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักว่า สิ่งที่มีความสำคัญที่สุดในชีวิตของข้าพเจ้า ก็คือการที่ได้มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนกับคนที่เราเรียกว่าเป็นครอบครัวของเรานั่นเอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
บทที่ 1 บทนำ	
- ความสำคัญของปัญหา.....	1
- กรอบความคิด.....	7
- ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ในฐานะเครื่องมือทางการเมือง.....	9
- ขอบเขตในการศึกษา.....	10
- วิธีการวิจัย.....	11
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
บทที่ 2 การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช.....	12
- วิกฤติของรัฐสมบูรณาญาสิทธิราช.....	14
- การก่อตัวของภาพ "คอมมิวนิสต์" ในความหมายของศัตรูต่อรัฐสมบูรณาญาสิทธิราช.....	20
- "โซเชี่ยลิสต์" ในทัศนะของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	20
- ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ภายหลังจากปฏิวัติในรัสเซีย.....	23
- การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	26
- การใช้ "คอมมิวนิสต์" ในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475.....	26
- ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขกฎหมายลักษณะอาญา พ.ศ. 2470.....	34
- การใช้ "บอลเชวิค" กับคณะราษฎร.....	36
- การถกเถียงเรื่อง "คณะกรรมการราษฎร" กับความเป็น "คอมมิวนิสต์".....	39
- "คอมมิวนิสต์"กับกรณีเค้าโครงเศรษฐกิจ.....	42
- สรุป.....	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ในสมัยจอมพลป.พิบูลสงคราม(2490-2500).....	46
- บริบททางการเมือง: การกลับมาของรัฐบาลทหารในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่2.....	49
- สภาพแวดล้อมของจอมพลป.พิบูลสงคราม.....	51
- สถานการณ์ระหว่างประเทศในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2.....	52
- สถานะทางการเมืองของจอมพลป.พิบูลสงคราม.....	53
- การใช้ "ภัยคุกคามคอมมิวนิสต์" กับสหรัฐอเมริกา.....	55
- การสร้างภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" ในฐานะของภัยคุกคามจากภายนอก.....	60
- การใช้ภาพ "คอมมิวนิสต์" ในบริบทของการเมืองภายในประเทศ.....	64
- การใช้ "คอมมิวนิสต์" กับคนจีนในประเทศไทย.....	65
- การใช้ "คอมมิวนิสต์" ปรามปรามผู้ที่เป็นปรปักษ์กับรัฐบาล.....	68
- ปัญหาของภาพลักษณ์ "คอมมิวนิสต์" ในแบบจอมพลป.พิบูลสงคราม.....	75
- ความไม่สมเหตุสมผล.....	76
- การเติบโตของวาทกรรมทางการเมืองชุดอื่นในพื้นที่สาธารณะ.....	78
- การเติบโตของวาทกรรมฝ่ายซ้าย.....	79
- การปรามปรามกบฏสันติภาพ.....	81
- ความไม่เป็นเอกภาพในนโยบายปรามปรามคอมมิวนิสต์.....	83
- สรุป.....	84
บทที่ 4 การใช้ภาพลักษณ์ของ คอมมิวนิสต์ ในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์.....	87
- การปฏิบัติของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการกลับมาของสถาบันพระมหากษัตริย์.....	90
- สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์หลังปี 2475.....	93
- การกลับมาของสถาบันกษัตริย์หลังการปฏิวัติ 20 ตุลาคม 2501.....	95
- นัยสำคัญของการฟื้นฟูสถาบันพระมหากษัตริย์.....	96
- "คอมมิวนิสต์" ในความหมายของศัตรูต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.....	104
- การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" เพื่อสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐ.....	105
- การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" กับผู้ต่อต้านรัฐบาล.....	106
- การใช้ภาพลักษณ์ของ "คอมมิวนิสต์" กับผู้ปฏิเสธขอบเขตอำนาจรัฐ.....	110
- สรุป.....	117

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5	
บทสรุป.....	118
รายการอ้างอิง.....	124
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	135